

VINERI • 28 MAI 2004 • ANUL LIV NR. 22

FONDAT ÎN 1951

FOAIA

70 FOAIE

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@axelero.hu

Copiii noștri în lumea poveștilor

Hramul bisericii din Otlaca-Pustă

La Rusalii vom sărbători patruzeci de ani de căsnicie

CALENDAR ORTODOX

- 31 mai, luni – (+) **Sf. Treime (Rusaliile)**. Sf. Ap. Ermie; Sf. Sfințiții Mc. Ermei, Eusebie și Haralambie.
- 1 iunie, marți – Sf. Mc. Iustin Martirul și Filozoful; Sf. Firm.
- 2 iunie, miercuri – (+) Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava. Sf. Nichifor Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului. (*Harti*).
- 3 iunie, joi – Mucenici: Luchilian cu soția și copiii lor: Ipatie, Paul și Paula.
- 4 iunie, vineri – (+) Sf. Mc. Zotic, Atal, Camasis și Filip de la Niculițel; Sf. Ierarh Mitrofan, Patriarhul Constantinopolului. (*Harti*).
- 5 iunie, sâmbătă – Sf. Sfințiții Mc. Dorotei, Marcian și Leonid.
- 6 iunie, duminică – Cuv. Visarion și Ilarion cel Nou. (*Lăsatul secului pentru Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel*). Duminică I după Rusalii (a Tuturor Sfinților).

Din credințele poporului

Rusaliile este o sărbătoare pe care o țin femeile, punând pelin în brâu, șezând pe iarbă verde, bând vin amestecat cu acel pelin, având credința că prin aceasta vor fi voinicice în timpul anului și ferite de boale. (Speranția)

AGENDĂ

31 mai

1809 – s-a stins din viață compozitorul austriac *Franz Josef Haydn*.

1818 – s-a născut, la Giula, *Gheorghe Pomuț*.

1883 – s-a născut *Onisifor Ghibu*, pedagog și om politic român.

1 iunie

1902 – a apărut primul număr al celui mai important periodic literar românesc, de la Budapesta, cu titlul „*Lucașfăru*”. În fruntea inițiativei a stat Octavian Tăslăuanu (1876-1942), în epoca respectivă funcționar al Consulatului General al României în capitala ungară. Din redacție au mai făcut parte Octavian Goga, Ion Lapedatu, Al. Ciurea.

2 iunie

1816 – s-a născut *Constantin A. Rosetti*, om politic liberal, publicist, fruntaș al revoluției de la 1848 din Țara Românească.

1933 – s-a stins din viață *David Voniga*.

3 iunie

1899 – s-a stins din viață compozitorul austriac *Johann Strauss*, „regele” valsului.

1922 – a murit, la Agapia, *Duiliu Zamfirescu*, pionier al romanului modern românesc, scriitor și diplomat.

4 iunie

1876 – a fost creată, la București, Societatea Națională de *Cruce Roșie* a României.

1920 – la *Trianon* a fost semnat tratatul prin care s-au fixat hotarele dintre România și Ungaria.

1925 – a murit compozitorul *Gheorghe Dima*.

5 iunie

1865 – a apărut, la Budapesta, primul număr al revistei „*Familia*”, editată de Iosif Vulcan.

1937 – Lucian Blaga a ținut discursul său de recepție la Academia Română, intitulat „*Elogiul satului românesc*”.

6 iunie

1871 – s-a născut, la Botoșani, *Nicolae Iorga*, istoric, publicist, orator, om politic și scriitor.

1917 – s-a născut politicianul român *Ion Rațiu*.

Budapesta

S-a dat startul pentru Centrul de Documentare

La Oficiul pentru Minorități din Budapesta a avut loc marți, la 25 mai, semnarea oficială a contractului de sprijinire a Centrului de Documentare și Informare (CDI), instituție înființată recent de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria. Prin contractul semnat de *Heizer Antal*, președintele Oficiu-

lui pentru Minorități și *Traian Cresta*, președintele AȚRU se asigură 27 de milioane de forinți, sumă din care 23 de milioane se vor cheltui pentru cumpărarea unui imobil din vecinătatea Liceului Românesc din Giula, unde va fi sediul CDI, iar 4 milioane sunt rezervate pentru acoperirea cheltuielilor de funcționa-

re din acest an al instituției. La eveniment au mai luat parte PS *Sofronie*, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, *Călin Fabian*, ambasadorul României la Budapesta și *Eva Ruja Bánya*, directoarea Centrului de Documentare și Informare a AȚRU.

- va -

Chitighaz

Festival de muzică sacră

La sfârșitul săptămânii, sâmbătă, la 29 mai, la biserica ortodoxă română din Chitighaz, cu începere de la ora 17.00 se va desfășura pentru prima dată o întâlnire corală de muzică sacră. La festival este așteptată evoluția a cinci coruri: „Armonia” din Apateu, „Viva la Musica” din Chitighaz, „Pro Musica” din Giula, precum două coruri din România, „Emil Monția” din Arad și „Camerata Felix” din Oradea.

Întâlnirea corală organizată de Asociația Culturală Română din Chitighaz urmează să se transforme, cu timpul, într-o adevărată tradiție corală. L. M.

Micherechi

Concert de Rusalii în biserică

În prima zi de Rusalii, la 30 mai, când sărbătorim Pogorârea Sfântului Duh, în biserica ortodoxă din Micherechi va avea loc o slujbă arhierescă, oficiată de Prea Sfințitul Episcop *Sofronie*, înconjurat de

un sobor de preoți. Răspunsurile la Sfânta Liturghie vor fi date de Corul „Camerata Felix” din Oradea, care în această duminică va fi oaspetele credincioșilor micherecheni.

- va -

Macău

Târg internațional

Cea de-a treia ediție a târgului Makó Expo, care va avea loc la sfârșitul acestei săptămâni, devine cu adevărat internațională. Expoziția și târgul, inițiate exclusiv de organizații ale societății civile, prezintă inițiativele din sud-estul Ungariei. În cadrul șirului de manifestări de trei zile,

pe lângă programe culturale și pentru copii, vineri începând cu ora 11.00 va avea loc o conferință privind relațiile economice din cadrul microregiunilor, la care vor lua parte invitați din orașele saxone Zittau și Löbau, precum și din Timișoara, Sănnicolau-Mare și Voivodina. (*TriplexNews*)

Foaia românească poate fi citită și pe Internet

www.foaia.hu

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Portret de fetiță din Otlaca-Pustă, cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului (Foto: Aurel Papp)

Budapesta

Tineri ieșeni expun în Capitală

Institutul Cultural al României de la Budapesta a vernisat joi, 27 mai, expoziția „3 Grup”, fiind vorba despre expoziția a trei tineri din Iași uniți prin afinități electivă și proiecte practice eficiente: *Felix Aftene* – pictură, *Zamfira Bîzu* – pictură și *Gabriela Drinceanu* – sculptură. Expoziția poate fi vizionată în holul Institutului Cultural din strada Izsó nr. 5, până la data de 2 iunie.

Următoarea manifestare culturală, care va avea loc în data de 3 iunie, de la ora 18.00, se va intitula „Mitologii contemporane la Dunărea de Jos” și va cuprinde proiectări de filme și expoziția „Gravuri români contemporani”. Oaspeții programului vor fi artiști plastici și muzeografi de la Muzeul de Artă Vizuală din Galați.

Szarvas

Excursia preșcolară

Conducerea grădiniței românești din strada Galamb din Giula organizează săptămâna viitoare, la 3 iunie, o excursie a copiilor la Grădina Dendrologică din Szarvas. Preșcolarii vor putea admira frumusețile naturii și vor face o călătorie cu vaporul pe Criș.

- e -

Cercetări etnografice transfrontaliere la Micherechi și Aletea

În aceste zile, șase cercetători etnografi din Arad și Bichiș lucrează împreună la cercetarea interferențelor culturale transfrontaliere, proiect finanțat din fonduri Phare. Acțiunea este condusă de Complexul Muzeal Arad și este în parteneriat cu Muzeul „Munkácsy” din Bichișciaba. Specialiștii implicați sunt **Sorin Sabău**, managerul proiectului, **Rodica Colta**, coordonatorul muncii de cercetare din România și **Gabriel Halmăgean**, de la muzeul din Arad, iar din partea ungară sunt **Emilia Martin**, coordonatorul din Ungaria, **Elena Csobai** și **Ando György**. Proiectul a început în data de 17 noiembrie 2003 și se derulează pe 10 luni, deci se termină la 17 septembrie 2004.

În cursul săptămânii trecute, cercetătorii au făcut muncă de teren în comuna Micherechi, unde, printre altele, au fotografiat cele mai vechi case, au stat de vorbă cu oamenii care știu povești despre trecutul satului. Unul dintre aceștia este fără îndoială dascălul pensionar **Gheorghe Dulău**, persoana căruia este pentru orice vizitator al Micherechiului un punct de plecare. Domnul învățator, împreună cu soția sa, nana **Ana**, așa cum îi știm cu toții, cu casa și cu inima deschisă primesc pe toată lumea care vrea să cunoască trecutul și prezentul acestui sat și al oamenilor care trăiesc aici.

Despre felul cum s-a ajuns să se facă noi cercetări etnografice în Micherechi, de această dată în parteneriatul muzeelor din Arad și Bichișciaba, ne-a vorbit **Sorin Sabău** din Arad:

– Când ne-am gândit să participăm la proiectul Phare, ne-am bazat pe vechea noastră colaborare cu colegii de la muzeul din Bichișciaba. Am aflat că la Agenția de dezvoltare regională 5 Vest din Timișoara, care are o filială și în Arad, se dau fonduri pentru proiecte culturale. Prin urmare am luat legătura cu colegii din Ungaria, care au fost de acord să colaboreze cu noi în cadrul acestui proiect. Deci, am depus un dosar la casa de agenție. În toamna anului trecut am aflat că proiectul nostru a fost câștigător. Proiectul se intitulează „Obiceiuri și tradiții populare – Interferențe culturale transfrontaliere”. Pentru realizarea acestuia ni s-a acordat o sumă de 50.000 de euro, din care Muzeul Județean Arad contribuie cu o cofinanțare de 10%, adică 5.000 de euro. După cum este și titlul proiectului, aria de cuprindere a acestuia este generoasă, fiecare dintre cei șase cercetători implicați alegându-și o temă, care se va materializa prin cercetările de teren în cadrul a nouă localități.

Sorin Sabău se ocupă de târguri și de drumurile moșilor atât în județul Arad, cât și înainte de 1918 în județul Bichiș. Gabriel Halmăgean cercetează meșteșugurile și casele tradiționale, la fel ca și Ando György din Bichișciaba. Rodica Colta și-a ales ca temă mitologia din zonă.

Emilia Martin cercetează cultul morților la diferitele naționalități, iar Elena Csobai va prelucra relațiile interetnice în localitățile cercetate.

Doamna Rodica Colta este responsabilă și pentru coordonarea muncii de cercetare, vorbindu-se despre deplasările pe teren.

– Proiectul a prevăzut că cei din partea românească au de prelucrat trei localități în plus, deci în total sunt șase sate în România și trei în Ungaria. Noi am început cu satele din zona de munte, cu Avram Iancu, Vidra și Măgulicea. Astea le-am terminat până la începutul lui aprilie, iar acum urmează partea a doua, pe care o facem împreună cu cei din Ungaria. Am început cercetarea la Pecea și o continuăm săptămâna următoare, când colegele vor veni la noi, iar în săptămâna aceasta suntem la Micherechi, una dintre localitățile din Ungaria pe care le-am ales. A doua localitate va fi Aletea, iar ultima Tótkomlós, pentru că în proiectul acesta ne-am propus să facem o cercetare în care să privim legătura, elementele comune care există între românii din munți și cei din câmpie, și între români și celelalte grupuri etnice care trăiesc împreună. În România, pe lângă cele patru comune amintite vom mai face muncă de teren și la Turnu și Peregu Mare.

– Care sunt secretele participării cu succes la un proiect Phare?, l-am mai întrebat pe Sorin Sabău.

– În primul rând, trebuie ca documentația să fie foarte bine structurată și bine pusă la punct. Proiectul trebuie să aibă o desfășurare logică, la fel structurat și bugetul. Și, bineînțeles, e nevoie de multă seriozitate.

– Cu ce vă veți alege la încheierea lucrărilor, după cercetările de zece luni?

– Deja ne-am și ales cu ceva. Cu o dotare materială care constă în-

DE ZIUA COPILULUI

Octavian Goga

Copiilor (fragment)

I.

Veniți la sânul meu cu toții,
Copii cu frunțile senine,
Veniți să primeniți izvorul
Nădejzii mele de mai bine!
Voi sunteți roua dimineții
Ce scânteie neștiutoare
Că poartă-n ea întreg argintul
Curat al razelor de soare.
Din glasul vostr-un dulce clopot,
Ce mângâie-un amurg de seară,
Învață sufletul meu, bietul,
Să creadă-n flori și-n primăvară.
Și parcă înțeleg mai bine
Privighetoarea care cântă...
Veniți, veniți! Mi-atât de dragă
Zburdălnicia voastră sfântă.
Căci râsul vostru plin, năvalnic,
Ca unda râului de munte,
Îmi amuțește-ndurerata
Poveste-a firelor cărunte.
Și parcă-mi picură un cântec
La poarta minții mele reci:
O dulce-nârziată rază
Din raiul meu pierdut pe veci...

tr-un computer, un scanner, o imprimantă, un aparat foto digital, o cameră video. De asemenea, lunar sunt alocate fonduri pentru consumabile, ceea ce înseamnă casete audio, casete video, fotografii. O parte din sumă, 3.000 de euro, se acordă pentru achiziții pe teren de obiecte muzeale. Din acestea, în ultima lună a proiectului, vom organiza o expoziție. Se va realiza o pagină web interactivă, în cadrul căreia vom publica fotografii și diferite materiale legate de localitățile cerceta-

te. Apoi, se va scoate un volum, în care se vor publica lucrările cercetărilor, și un film documentar despre localitățile în care am făcut cercetări.

Proiectul celor două muzee din Arad și Bichișciaba se derulează în paralel cu un alt proiect câștigător din zona noastră, și anume cel al Liceului „V. Goldiș” din Arad și al Liceului „N. Bălcescu” din Giula. Aceste instituții culturale au câștigat la proiectele Phare, în anul 2003–2004. E. Iova

EXTRAORDINAR ȘI EXCEPȚIONAL Holograf va concerta la Giula

Renumita trupă de pop-rock Holograf din România, în frunte cu **Dan Bitman**, va susține un concert la Giula, în data de 18 iunie, în fața cetății medievale.

Înainte de concertul trupei Holograf, va evolua pe scenă **Ducu Bertzi**, cunoscutul cântăreț de muzică folk din România.

Organizatorii manifestării:

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, București
Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria

Giula

Modificarea statutului organic la Uniunea Culturală

La ședința anuală a Adunării Generale a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, ținută în luna februarie 2004, delegații asociațiilor și comunităților membre ale Uniunii au decis să se convoace în timp de trei luni o ședință extraordinară, în cadrul căreia să fie clarificate mai multe probleme din statutul în vigoare al Uniunii. Astfel, la întrunirea din 22 mai 2004 la Giula, au fost definite unele competențe, care revin cu exclusivitate Adunării Generale, cum ar fi de exemplu stabilirea simbolurilor folosite de Uniune, constituirea unităților organice indepen-

dente ale Uniunii sau fondarea și acordarea distincțiilor și problemele legate de înstrăinarea bunurilor organizației.

La ședința a fost aprobat noul document de constituire a Editurii NOI. Instituția cu drept de publicare a săptămânalului *Foaia românească* și a cărților îngrijite de Uniune a fost trecut acum în statutul organic al Uniunii, ca o unitate cu statut independent, supravegheată de către Prezidiu. Propunerea pentru înființarea Consiliului Editorial cu drept consultativ pe lângă Editura NOI nu a primit majoritatea de voturi. La fel a fost

respinsă și propunerea care prevedea ca angajații salariați ai Editurii NOI să nu poată fi aleși în Prezidiul Uniunii. Tot atunci, Adunarea Generală a aprobat cu unanimitate de voturi ca membrii Prezidiului să nu primească onorariu pentru munca obștească depusă în cadrul organizației civile.

Propunerile pentru modificări au fost înaintate de către *dr. Maria Berényi*, *dr. Ana Borbély* și *dr. Gheroghe Ruja*. Membrii Adunării Generale au aprobat în mare majoritate acele modificări care au fost susținute și de către Prezidiul Uniunii.

-ștf-

Giula-Moneasa

Întâlnirea specialiștilor în turism români și maghiari

În cursul săptămânii viitoare, între 2-5 iunie, la Facultatea „Tessedik” din Giula va avea loc o conferință comună ungaro-română a antreprenorilor din domeniul turismului. Întâlnirea specialiștilor va viza cunoașterea noilor fenomene turistice și dezbateră posibilităților prezenței comune pe piața turistică europeană unită. La conferință și-au anunțat participarea și secretarii de stat

în domeniul turismului din România și Ungaria – ne-a informat *Traian Cresta*, președintele AȚRU. Delegațiile vor face o vizită și la sediul Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria în data de 2 iunie, la ora 15.00. Cu ocazia acestui colocviu, se va lansa harta turistică comună a județelor Arad și Bichiș și se va vernisa o expoziție fotografică.

- va -

Cenadul Unguresc

Tineretul școlar se pregătește de excursie

În aceste zile, școlarii din Cenadul Unguresc se pregătesc pentru serbarea de Ziua Copilului, care va fi ținută în ultima săptămână de cursuri. Această Zi se va desfășura într-un cadru cultural-distractiv prin organizarea comună a Școlii generale și a Școlii de Arte „Kincsó” din Seghedin. Organizatorii vor să pregătească o zi a meșteșugurilor, la care elevii vor putea să-și dezvolte

cunoștințele, priceperile și deprinderile manuale și să-și încerce îndemânarea în acest domeniu, meșterind obiecte de artizanat din diferite materiale naturale.

Tot în viitorul apropiat, Școala Generală din Cenadul Unguresc organizează în ziua de 14 iunie, deci în ultima săptămână de cursuri, o excursie la Pécs, pentru clasele din ciclul superior. - Im -

Curs de vară de excepție în România

Institutul Cultural Român organizează și în această vară tradiționalul curs de limbă română în Maramureș. Cursul se va desfășura între 10 iulie – 2 august 2004, la Baia Mare. În programul de la ediția jubiliară a cursului – 10 ani de experiență – este inclus și o excursie de excepție. La încheierea cursului se organizează o vizită de două zile la vestitele

mănăstiri din Bucovina – Voroneț, Moldovița, Humor, Sucevița, Putna.

Programul oferă cunoașterea limbii vorbite în mediul ei natural, însușirea directă a limbii de la cei care o folosesc zi de zi. La atelierul de artă populară, meșteșugari renumiți vor oferi lecții de olărit, țesut, pictură pe sticlă, broderie și ornamentală, realizarea unor podoa-be în tradiția folclorică. Dar

vor fi și ore de bucătărie românească sub îndrumarea unor măestri bucătari. Cei înscriși la curs vor avea ocazia să descopere spiritul oamenilor, să învețe din cultura și istoria românilor, să participe la evenimentele culturale, spirituale tradiționale. Școala de limba română a Institutului Cultural Român, transformat recent din Fundația Culturală Română, este deschisă doar o dată pe an, pe o durată de trei săptămâni.

Limita inferioară de vârstă este de 18 ani. Taxa de participare: 600 EURO. Termenul de înscriere la cursul din Baia Mare este **15 iunie 2004**.

Adresa Institutului Cultural Român este 71273 București, Aleea Alexandru nr. 38, telefon (+4021)230-2854, director de program *Nadia Moșanu*, e-mail:

icr@icr.ro; *raluca@icr.ro*; *irina@icr.ro*. Web-site: *www.icr.ro*. Dintre tinerii români din Ungaria au mai participat la acest curs, printre alții, *dr. Maria Ruja*, *Ana-maria Brad*, *Rita Ruja Pățcaș*, *Toma* și *Attila Iova*.

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU) se angajează să asigure și în acest an cheltuielile de participare la curs (taxa de participare, acope-

rirea cheltuielilor de drum) pentru 2 tineri români.

Cei interesați de acest sprijin sunt rugați să anunțe intenția de participare la adresa Uniunii Culturale (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8, tel./fax: 06-66/463-079) cel târziu până pe **7 iunie 2003**. Informații suplimentare puteți obține și de la Redacția Foi românești.

-frățean-

Imagini de la cursul de vară din 2003

O după-masă cu folclor românesc la Micherechi

Locul binelui și al răului

Duminică după-masă, la 23 mai, publicul din Căminul Cultural din Micherechi a avut ocazia să urmărească un program interpretat de un grup de copii din Șimleul Silvaniei, România. Reprezentația a fost organizată de către Școala Generală din Micherechi.

La începutul programului cultural, *Zoltán Ruja*, directorul școlii locale, a salutat copiii-oaspeți care au sosit însoțiți de *Gavril Neaga*, di-

rectorul Clubului copiilor din Șimleul Silvaniei. Profesorul Neaga ne-a informat că această întâlnire s-a inițiat pentru ca acest grup de copii să redea viața și sentimentul românesc, ca ei să ne arate „cum se distrează românul”, să ne simțim într-adevăr români. Directorul Neaga ne-a mai declarat că pentru dânsul e o mare plăcere că la Micherechi aude aproape numai vorbe românești, simțindu-se aici ca

acasă. În timpul discuției, șeful delegației a adresat și o invitație micherechenilor, școlii și publicului de a vizita cât mai repede Șimleul Silvaniei.

Oaspeții au deschis programul cu interpretarea unei scenete, despre importanța și locul binelui și al răului. S-a ilustrat cum răul, satana, vrea să cucerească viața oamenilor dar cel bun îi stă în cale. Și, în sfârșit, a învins îngerul cel bun. Concluzia a fost că dacă toți împreună alcătuim o mare familie, atunci răul nu poate să destrame rândurile celor buni.

În continuarea programului au urmat dansuri și cântece populare românești, care au antrenat tot publicul. A fost mai mare bucurie să-i vedem pe acești tineri care cântau cu mare însuflețire, parcă sugerând textul în sufletul și mintea ascultătorilor, care deseori

Așa petrece românul, cântând...

... jucând

cântau împreună cu ei. Am putut auzi atât piese corale, cât și solo-voce. Multe dintre aceste cântece populare au avut text patriotic, altele erau cântece de dragoste sau de admirație față de frumusețile naturii.

La sfârșitul programului, *Gheorghe Netea*, viceprimarul comunei Micherechi și-a exprimat mulțumirea și admirația pentru acest program oferit cu atâta însuflețire de copiii-oaspeți din România. —Im—

CONCURS

Sprijin pentru funcționarea organizațiilor civile

După lansarea concursurilor pentru organizațiile civile de către colegiile regionale din Sudul Câmpiei și din Ungaria Centrală, zilele trecute s-a dat publicității și concursul Colegiului Regional din Nordul Câmpiei.

Pot concura pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare toate acele organizații civile și fundații din Ungaria care au fost înregistrate la tribunal înainte de 1 ianuarie 2003.

La acest nou concurs, lansat de Colegiul Regional din Nordul Câmpiei, pot concura și organizațiile, asociațiile civile românești din județul Bihor (de ex., cele din Apatiu, Săcal, Bedeu sau Leta Mare). Acest colegiu dispune de un fond total de 365 de milioane de forinți și o singură organizație poate beneficia de maximum 7 milioane de forinți. Termenul de înaintare a dosarelor de concurs este 21 iunie 2004.

Vă reamintim că la concursul lansat de Colegiul Regional din Sudul Câmpiei pot concura, printre altele, organizațiile civile românești, care au sediul și sfera de activitate în județele Bichiș sau Csongrád. Aici termenul de înaintare a dosarelor este 14 iunie 2004.

Asociațiile, organizațiile civile românești din Budapesta pot înainta concurs la Colegiul Regional din Ungaria Centrală, unde termenul este 21 iunie 2004.

Documentația necesară pentru înscrierea la concursul Programului Național Civil poate fi găsită pe Internet, pe adresa www.nca.hu, dar și redacția săptămânalului nostru vă stă la dispoziție cu informații și documente necesare.

„El vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc” (Matei 3:11)

„Și pentru că sunteți fii, Dumnezeu, Dumnezeu ne-a trimis în inima Duhului Fiului Său, care Strigă: »Ava«, adică: »Tată!» (Gal. 4, 6.)

Ioan Botezătorul la râul Iordanului a prevestit lucrarea Domnului Isus Cristos cât și importanța Lui, atât în istoria omenirii, cât și în viața unui om, ca să devină mântuit și copil al lui Dumnezeu. Dumnezeu cel Veșnic a dorit totdeauna ca omul căzut în păcat, în cursul istoriei sale tragice, să revină din nou, într-o împrejurare dumnezeiască, tocmai în familia lui Dumnezeu. Aceasta era cu puțință numai prin eliminarea păcatu-

lui din viața (ființa) lui. Procesul acesta începe cu pocăința, cu întoarcerea omului de pe calea pierzării la calea mântuirii. Dumnezeu, din prima clipă, și până la momentul acceptării personale a mântuirii omului, a lucrat prin Duhul Lui. Încă de la Creație îl putem urmări prin lucrarea Duhului, așa cum aflăm din Scriptură la Geneza 1:2: „Pământul era pustiu și gol; peste fața adâncului de ape era întuneric, și Duhul lui Dumnezeu se mișca pe deasupra apelor.” Duhul a avut un rol deosebit de important pentru a pregăti mântuirea, pentru a vesti omului pierdut posibilitatea, pentru a-l forma pe

om (omenirea) ca să poată auzi și accepta planul lui Dumnezeu. A lucrat, i-a inspirat pe toți proorocii și oamenii lui Dumnezeu. „Fiindcă mai întâi de toate, să știți că nici o proorocie din Scriptură nu se tâlcuiește singură. Căci nici o proorocie n-a fost adusă prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânați de Duhul Sfânt” (2 Pet. 1:20–21). Venirea Domnului Isus Cristos și nașterea Lui este pregătită și însoțită de acest Duh dumnezeiesc: „... ea (Maria) s-a aflat însărcinată de la Duhul Sfânt. ... căci ce s-a zămislit în ea este de la Duhul Sfânt” (Mat. 1:18–20). Tot Duhul Sfânt este cu Fiul, ca dovada prezenței divine a Dumnezeului Tată. La botezul lui Isus vedem din nou: „... pogorându-Se în chip de porumbel și venind peste El” (Mat. 3:16–17). El însuși declară prin cuvintele profetului în sinagoga din Nazaret: „Duhul Domnului Dumnezeu este peste Mine, căci Domnul M-a uns...” (Isa. 61:1; Luc. 4:16–21). În viața lui Isus, încarnat în trup omenesc, se poate urmări minunata lucrare a Duhului ca însoțitor în orice împrejurare. Sfânta Treime, fiind în părtășie permanentă în Dumnezeire, Fiul fiind chiar în lumea umană.

Din viața lui Cristos am văzut cât de importantă este prezența Lui, a treia personalitate dumnezeiască, atât în privința lucrării, cât și în unitatea divină. Dacă omul este atras, sădit în familia lui Dumnezeu înseamnă că are nevoie de această lucrare duhovnicească. Când trăiam și umblam în întuneric „... ne-a luminat inimile, pentru ca să facem să strălucească lumina cunoștinței slavei lui Dumnezeu pe fața lui Isus Cristos” (2 Cor. 4:6). Numai prin această lumină ajungem să fim născuți din nou, care este condiția de a deveni copil al lui Dumnezeu, de a intra în familia lui Cristos și a moșteni împărăția lui Dumnezeu. „Adevărat, adevărat îți spun, că dacă nu se naște cineva din apă și din Duh, nu poate să intre în Împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din carne este carne, și ce este din duh, este duh” (Ioan 3:5–6). Deci avem nevoie de o natură dumnezeiască, duhovnicească. Numai în acest fel putem deveni copiii Lui. Prezența deplină a Duhului, umplerea cu El – care nu este numai o putere, ci o persoană

– și prezența continuă poate să ne asigure unitatea cu Dumnezeu, care este izvorul vieții. Un trai de evlavie adevărată, o viață creștină potrivită Cuvântului Lui nu se poate trăi altfel decât în prezența Lui și sub călăuzirea clară, sub ocrotirea și prin puterea Duhului Sfânt.

Deci, avem dorința, suntem însetați după acest izvor. Dumnezeu a promis încă demult, în Vechiul Testament, prin Ioel: „După aceea voi turna Duhul Meu peste orice făptură... Chiar și peste robi și roabe voi turna Duhul Meu, în zilele acelea” (Ioel 2:28–29). Profeta aceasta o văd îndeplinită prin venirea și lucrarea lui Cristos.

În ziua Cincizecimii s-a îndeplinit într-un mod „festiv” ca o cunună de gloriificare a lucrării Mântuitorului, mântuirea fiind declarată tuturor oamenilor, începând de la Ierusalim, nașterea aleasă, evreii, și vestit mai departe pentru toate neamurile pe tot globul pământului. În ziua Cincizecimii, prin gura apostolului Petru a fost descoperită taina mântuirii. El l-a vestit pe Cristos cel Răstignit și cel Înviat. Fiul este în slavă, la dreapta Tatălui, de unde a pogorât Duhul Sfânt într-un mod deosebit, sub forma unor flăcări de foc. (Fapt. 2.) Trebuie să o știe toată lumea!

Dorești această lucrare minunată? Vrei să ai parte de slavă, de viața veșnică și să trăiești în familia lui Dumnezeu? Poate pui întrebarea: chiar pot să am o viață sfântă și veșnic biruitoare? – Da. Singurul răspuns, și e adevărat. Prin credința în Cristos poți să ai parte de această fericire. Alții spun că „da, am avut o impresie minunată, o întâlnire cu Isus Cristos, un prilej de har minunat. M-am pocăit, am simțit prezența Lui și al Duhului Sfânt, însă de atunci am greutăți, parcă m-am oprit pe acest drum. Nu mai am bucurii în viața mea, parcă simt, s-a evaporat, s-a epuizat puterea din viața mea.” Pentru astfel de per-

soane recomand să citească mai mult Scriptura și vor afla că oamenii lui Dumnezeu nu au fost nici ei scutiți de încercări și ispite. Dar ei au căutat să se umple din nou cu puterea Lui. Citim din Faptele Apostolilor că și apostolii și primii creștini abia cu câteva zile după Rusalii au fost umpluți din nou cu Duh. „După ce s-au rugat ei, s-a cutremurat locul nou erau adunați; toți s-au umplut de Duhul Sfânt, și vestea Cuvântul lui Dumnezeu cu îndrăzneală” (Fap. 4:31). Unde este prezent Duhul, acolo oamenii propovăduiesc evanghelia, Cuvântul. Secretul continuității prezenței Duhului Sfânt este tocmai de a folosi puterea și darul Lui în lucrare. Observarea și dovada prezenței acestuia constă tocmai în apariția roadelor duhovnicești și funcționarea darurilor în dragoste; ca „o cale nespuse mai bună”. (1 Cor. 12:31/b).

A fi botezat cu Duhul Sfânt înseamnă că ți-ai predat viața și voința ta în mâna lui Cristos, iar El, pe baza credinței și supunerii tale, ți-a dăruit viața Lui. Adevărul Lui și lucrarea Lui de mântuire au fost transplantați în inima și viața ta, prin transmiterea (lucrarea) și reprezentarea acestui Duh. Mai scurt: prezența și natura lui Cristos în ființa omenescă. Dacă ai credință, ai și experiența de acest fel și dorești o viață desăvârșită și biruitoare asupra naturii firii pământești. Te îndemn să îl slăvești pe Tatăl Cereș și pe Sfântul lui Fiu! Dragul meu cititor, dacă nu ai experimentat ce înseamnă viață de har, de a fi al lui Cristos și ce este omul duhovnicesc, te invit la Izvor!

„... dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie, cum zice Scriptura” (Ioan 7:37–38).

Doresc pentru toți o sărbătoare plină de „viață” și veselie sfântă în inima și o „viață” de sărbătoare nesfârșită! **Pastor Vasile Bodîș**

La Cincizecime

(fragmente)

E zi de sfântă Cincizecime.
E ziua Ta, o Sfinte Duh!
Coboară iar din înălțime
cu snopi de flăcări în văzduh.
Trimite, Tată, iarăși norul,
revarsă sfântul Tău șuvoi
și vino prin Mângâietorul!
Cobori la noi!

O, râu de viață, de putere
Tu, dar trimis de blândul Miel,
Tu celor orbi le dai vedere
ca să poată privi spre Cer;
prin Tine surzii-aud Cuvântul
și glas voios dai celui mut.
Iar cei ologi întreg pământul
l-au străbătut.

Astăzi Tu ne dai de veste
prin porți străjerii veghetori
că multă vreme nu mai este
pân-la-nțălnirea cea din nori.
Ca Noe-n vremile vechimii,
ce îndemna spre Dumnezeu,
Tu chemi, din ziua Cincizecimii,
Tu chemi mereu.

Curând se va opri izvorul.
Biserica se va-nălța.
Iar Duhul Sfânt, Mângâietorul,
va fi luat și El cu ea.
O, câți în lume vor rămâne
cu inimile în vâpăi,
strigând: „Nu ne lăsa Stăpâne,
suntem ai Tăi!”
Ce-i drept, nu Te-am urmat niciunde,
că-i greu cu valu-acestei vieți!
Și Domnul, vai, le va răspunde:
„Nu vă cunosc cine sunteți!”
De-aceea-n ceasul cel din urmă,
noi te rugăm, ca niște prunci:
coboară peste-a noastră turmă,
o, Duh din Ceruri, ca atunci.

Cum păsările călătoare
învață puii lor să zboare
spre-a-i duce-n stolul călător,
coboară, Duhule de viață,
și dă-ne aripi și ne învață
ca toți, în ziua cea măreață,
să fim în zbor! Să fim în zbor!

Sărbătoare dublă de Rusalii

În prima zi a minunatei sărbători de Rusalii, la 30 mai, Biserica Penticostală nr. 1 din Micherechi are deosebita bucurie să dea loc unui botez nou-testamental, în cadrul căruia își vor mărturisi, în apa botezului, credința în Mântuitorul nostru Isus Cristos șase persoane, Florica Bozga, soții Agneta și Samuel Iuhas, soții Eva Gurzău și Szegedi István și Elena Iuhas. Serviciul special de botez va fi săvârșit de pastorul bisericii Durkó Albert, serviciu care va începe înainte de masă, la ora 9.00.

Hramul bisericii din Otlaca, sărbătorit împreună cu un cor din Cluj

Biserica românească din Otlaca-Pustă poartă hramul Înălțării Domnului, sărbătoare care în acest an a căzut pe 20 mai. Cu zece zile înainte de Pogorârea Sfântului Duh, creștinii ortodocși se amintesc de faptul că la 40 de zile după Înviere, Iisus i-a adunat pe ucenici pe Muntele Măslinilor pentru a-i încredința că El este Dumnezeu cel Adevărat. Credincioșii ortodocși din Pusta Otlăcii au sărbătorit această zi importantă din viața bisericii împreună cu ierarhul lor, **PS Sofronie**, cu părintele paroh **Paisie**, cu părintele arhimandrit **Siluan** și cu alți preoți.

Răspunsurile liturghiei arhieresti au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” din Cluj-Napoca, care a sosit în Ungaria la invitația Episcopiei Ortodoxe Române, cu se-

Transylvanica” a cântat în biserica din Otlaca, iar ziua următoare, la 21 mai, în ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena, au dat răspunsurile la Sfânta Slujbă din biserica de la Micherechi.

Slujbă arhierescă

diul la Giula. Corul condus de preotul profesor dr. **Vasile Stanciu** aparține Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai și a sosit la noi cu binecuvântarea **IPS Bartolomeu**, Arhiepiscop al Clujului. Maestrul dirijor ne-a informat că facultatea din Cluj are și un cor mixt, dar acest cor de cameră, care a venit acum în Ungaria, este format doar din voci bărbătești, din studenții Facultății de Teologie și are o vechime de 14 ani.

– Din repertoriul acestui cor pot să înșir nume de referință din muzica românească, cum ar fi Nicolae Lungu, Tudor Jarda, Gavriil Musicescu, Gheorghe Cucu, Timotei Popovici și alții, din a căror creație ne-am inspirat și o interpretăm cu multă-multă bucurie, în deosebite ocazii. Acest cor de cameră a colindat aproape toată Europa, a fost și în Italia, ca invitați personali ai Sfântului Părinte Papa Ioan Paul al II-lea, la Vatican, am concertat și în Germania, Austria și numeroase alte locuri, dar acum suntem prima dată în Ungaria și ne bucurăm foarte mult că am ajuns și la românii din această țară.

În ziua Înălțării Domnului, Corul „Psalmodia

inițiativa lui Dumnezeu. Se vede că episcopul ortodox de aici, Prea Sfințitul Sofronie a fost receptiv la valoarea acestui grup. Auzind de el, a cerut binecuvântarea arhiepiscopului ortodox al Clujului, Bartolomeu Anania, și cu binecuvântarea celor doi ierarhi noi ne găsim astăzi în Ungaria.

Minunatele cântări ale corului clujean au fost ascultate de numeroși credincioși otlăcani, care, cu toate că sărbătoarea a căzut în zi de lucru, ei au participat la sărbătoarea hramului într-un număr deosebit de mare. În rândurile acestora am văzut și mulți copii, care au venit la biserică împreună cu profesoarele lor.

Predica zilei a fost rostită de părintele arhimandrit Siluan de la Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului din Săcal, iar cuvântul de învățătură de părintele Episcop Sofronie. Prea Sfinția Sa a evocat, printre altele, și personalitatea celui care a servit aici multe decenii, părintele Teodor Rocsin, de la înmormântarea căruia, din vara anului trecut, nu s-a mai adunat atâta lume în biserica din Pusta Otlăcii.

Bunii credincioși din Otlaca s-au despărțit în această zi cu salutul „Hristos S-a Înălțat!” – „Adevărat S-a Înălțat!”

E. Iova

Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica”

Credincioșii din Otlaca-Pustă

Vasile Voiculescu

Treime

*Am visat icoana tainicei Treimi
Cruce cu trei brațe-ntinse peste lume
Două sus și-n lături către înălțimi
Cellalt jos spre hăuri pogorât anume.*

*Pe cel drept stă Tatăl, pe-l stâng
Sfântul Duh...
Și cumpănindu-le amânduror-avântul,
Pe cel din mijloc Fiul răstignit
În văzduh,
Cu picioarele mângâind pământul.*

1953

Andrei Rubliov: Sfânta Treime

Rugăciune către Sfânta Treime

Din somn sculându-mă, mulțumescu-Ți Ție, Prea Sfânta Treime, că pentru multa bunătate a Ta și pentru îndelunga răbdare a Ta, nu Te-ai mâniat pe mine, leneșul și păcătosul, nici nu m-ai pierdut cu fărâdelegile mele, ci ai făcut iubire de oameni după obicei; și întru deznădăjduire zăcând eu, m-ai ridicat, ca să mâneș și să slăvesc puterea Ta. Deci, acum, luminează-mi ochii gândului, deschide-mi gura ca să învăț cuvintele Tale, să fac voia Ta, să-Ți cânt întru mărturisirea inimii și să laud Prea Sfânt numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Cugetări

Dumnezeu nu poate fi cuprins de mintea umană; dacă ar fi cuprins, n-ar mai fi Dumnezeu. (Evagrie din Pont)

Dumnezeu poate fi iubit, dar nu gândit. Poate fi prins și apropiat prin iubire, dar niciodată prin gândire. (Norul Necunoștinței)

Tocmai neputința de a-L înțelege în toată întregimea Lui este aceea care ne face să-L înțelegem pe Dumnezeu în toată măreția Sa. (Tertullian)

Dumnezeu este în afara tuturor, nerămânând în afară; este în toate, dar necuprins de ele; este mai presus de toate, fără înălțare; este mai jos de toate, fără coborâre; este în toate și, totodată, deasupra tuturor. (Fericitul Augustin)

Concurs de română pentru școlile generale

Vinerea trecută, 21 mai, la sediul AȚRU din Giula a avut loc un concurs organizat de Ministerul Învățământului împreună cu Institutul Național de Pedagogie (KÁOKSZI), pentru elevii de la școlile românești din țara noastră. Concursul s-a desfășurat pe trei categorii: cultură și civilizație românească, respectiv limba și literatura română pentru școlile bilingve, și categoria pentru școlile unde limba română se predă ca obiect de studiu. După mai multe runde în scris, care s-au desfășurat pe parcursul anului școlar, la proba orală s-au prezentat școlile din Giula, Micherechi, Bătania și Apateu.

Rezultatele concursului:

La categoria limba și literatura română s-au decernat două premii întâi:

Locul I. – Patricia Petrușan (Micherechi), Gheorghe Hodojău (Micherechi)

Locul II. – Adrian Badea (Giula)

Locul III – Iuliana Macchour (Giula)

La categoria cultură și civilizație românească:

Locul I – Greta Rujă (Micherechi)

Locul II. – Iuliana Macchour (Giula)

Locul III – Patricia Petrușan (Micherechi)

Și pentru că a fost o singură școală unde româna se predă ca disciplină – cea din Apateu – juriul a decis ca toți copiii să primească câte un premiu.

- c -

Mici fotbaliști din Săcal

Copiii școlii generale din Săcal au participat recent cu succes la o olimpiadă de fotbal, organizată la Berettyóújfalu. Elevii din clasele 1-2 au obținut locul al doilea, cei din clasele 3-4, precum și cei din clasele 5-6, s-au clasat pe locurile trei.

Elena Majoros Kovács, Săcal

Despre jocurile olimpice

Care-i răspunsul corect?

1. În care oraș a apărut pentru prima dată steagul olimpic?

a) Paris (1900), b) Londra (1908), c) Antwerpen (1920)

2. De ce naționalitate este compozitorul și autorul textului imnului olimpic?

a) engleză, b) greacă, c) franceză

3. La care olimpiadă a fost aprinsă flacăra pentru prima dată de o femeie?

a) 1932 Los Angeles, b) 1964 Tokyo, c) 1968 Mexic

4. Când a avut loc olimpiada din Montreal?

a) 1976, b) 1960, c) 1948

5. Începând din care an este dusă de ștafetă făclia olimpică?

a) 1928 Amsterdam, b) 1936 Berlin, c) 1956 Melbourne

L. B.

Dezlegare: (9 ' 5 ' a) ' 4 ' 3 ' c) ' 3 ' 2 ' b) ' 1 ' c) ' 1

BAC 2004 • BAC 2004 • BAC 2004

Dragi tineri, absolvenți de liceu, examenul pentru care vă pregătiți, în cel mai bun caz de trei ani și jumătate, se apropie cu pași repezi. Ne-am hotărât ca în următoarele câteva săptămâni care v-au mai rămas până la examenul de bacalaureat să vă ajutăm în prelucrarea subiectelor de română. Dacă aveți vreo preferință sau un subiect pe care încă nu l-ați prelucrat și vreți să vă ajutăm, scrieți-ne prin poștă (Redacția „Foaia românească”, Giula, str. Gh. Doja nr. 8) sau prin e-mail (foaia@axelero.hu)! Spor la învățătură!

Originea și dezvoltarea limbii române I.

Lingviști români și străini de prestigiu, istorici, arheologi, au pus în evidență, în decursul timpului, date și documente de limbă care statuează originea limbii române, originea și caracterul ei.

În urma războaielor dintre daci și romani, Dacia a fost transformată în provincie romană, și va rămâne stăpânită timp de 165 de ani (106–271) de romani. Romanizarea populației băștinașe s-a desfășurat relativ rapid și ușor. Peste 2600 de inscripții scrise în latinește și descoperite pe teritoriul României arată limpede acest lucru. În afara măsurilor cu caracter administrativ, printre factorii ce au contribuit la romanizare pot fi enumerate:

a) serviciul militar în care tinerii daci se înrolau

b) căsătoriile între soldații veterani romani și femeile dace, copiii născuți beneficiind de avantajele cetățeniei romane

c) creștinismul răspândit în limba latină; drept dovadă stau cuvintele de bază ale credinței creștine, care se regăsesc în română, prin moștenirea directă a unor termeni din latină: Dumnezeu (din *domine deus*), creștin (din *christianus*), biserică (din *basilica*), botez (din *baptism*), rugăciune (din *rogationem*), preot (din *presbiterius*), cruce (din *cruce*), păcat (din *peccatum*), înger (din *duiangelus*) etc.

Influența pătrunderii de meseriași, agricultori, negustori în Dacia, încă de dinainte de cucerirea de către Traian, se face simțită și astăzi, prin termenii din domeniu, păstrați din latină: sat (*fossatum*, localitate întărită printr-un șanț), a ara (*arare*), a semăna (*seminare*), grâu (*granum*), secară (*secale*), orz (*hordeum*), le-

gume (*legumen*), cânepă (*canepa*), în (*linum*), aur (*aurum*), argint (*argentum*), sare (*salem*), cal (*caballus*), vacă (*vaca*), vie (*vinea*), vită (*vitea*), poamă (*poma*) etc.

Se poate vorbi de o perioadă de bilingvism, când se folosesc concomitent limbile geto-dacă și latină, până la impunerea definitivă a acesteia din urmă.

În „Dacia felix” se continua procesul de romanizare și după plecarea oficială a armatei și a administrației romane în 271, prin intensificarea pătrunderii limbii latine în masele largi rurale.

Limba română provine din latina populară vorbită sau latina vulgară (lat. *vulgaris*=popular).

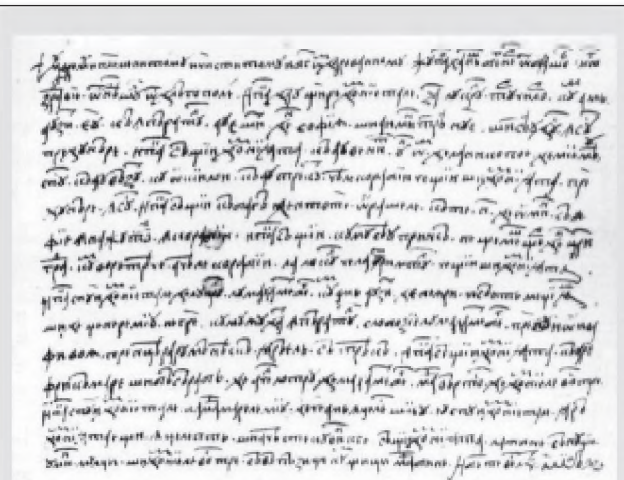
Acest aspect al latinei stă și la baza celorlalte **limbi romanice**: italiana, spaniola, portugheza, catalana, occitana sau provensala, romanșa sau retoromana și franceza. A mai existat una, a zecea, dalmata, dar în secolul al XIX-lea ea a încetat să mai fie folosită. Procesul de formare al limbii romane se încheie în secolul al VII-lea. Invaziile popoarelor migratoare: gotii, gepizii, hunii, avarii, slavii etc. au influen-

țat limba, fără a modifica fondul principal de cuvinte și structura gramaticală de origine latină.

Istoria cuvintelor și a formelor se numește etimologie, iar metoda cu ajutorul căreia lucrăm se numește metoda istorico-comparativă.

Fondul principal de cuvinte al limbii române este în proporție de 60–66% de origine latină, moștenit. Aceștia li se adaugă aproximativ 100 de cuvinte izolate (abur, brad, barză, brusture, cătun, gușă) și 2200 de nume proprii (Argeș, Criș, Dunăre, Motru, Mureș, Olt, Prut, Someș, Timiș, Tisa) de cuvinte moștenite de la daco-geți. Toate celelalte popoare ce au trecut pe aici au lăsat influențe și în fondul principal de cuvinte. Astfel, din slavă avem: (aproximativ 20–22% din fondul principal de cuvinte) clește, boală, milă, cocoș, deal, a iubi, muncă, noroc, vorbă; din maghiară: chip, fel, gând, oraș; din turcă: alai, cișmea, ciulama, ciubuc; din neogreacă: cărămidă, a pedepsi, proșop; iar din franceză: bancnotă, a defini, geniu, stil etc.

(Sursa: <http://referate.online.ro/index.htm>)

Primul document cunoscut scris în românește este o scurtă scrisoare din anul 1521, „Scrisoarea lui Neacșu de la Câmpulung”

Câștigătorii competiției Cupa Prieteniei

Mai jos publicăm în mod corect lista echipelor premiate la Cupa Prieteniei de la Pocei:

Fotbal băieți, clasele 5-6:

Locul I: Chitighaz

Locul II: Săcal

Locul III: Apateu

Golgheter: Mihai Hegedüs (Giula)

Fotbal băieți, clasele 7-8:

Locul I: Leucușhaz

Locul II: Pocei

Locul III: Giula

Golgheter: Marcel Onița (Giula)

Fotbal fete:

Locul I: Apateu

Locul II: Leucușhaz

Locul III: Pocei

Golgheter: Renata Lukoczki

Handbal, fete:

Locul I: Șercad

Locul II: Pocei

Locul III: Leucușhaz

Golgheter: Anita Sándor (Șercad)

Problemele elevilor, dezbătute în Parlamentul de la Budapesta

Între 30 aprilie – 2 mai, în parlamentul din Budapesta a avut loc o întrunire a elevilor din țară, cunoscută sub denumirea „Diákparlament” (Parlamentul elevilor). Acum a fost reprezentată pentru prima dată și naționalitatea română, și anume, de elevul **Robert Ruja** de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Giula, de la care ne-am interesat despre amănunte.

– Cum ai ajuns la această întâlnire?

– Profesorii m-au ales, imputernicindu-mă să reprezint căminul și liceul românesc, fapt de care m-am bucurat și atunci, dar mă bucur și acum că am avut ocazia să iau parte la aceste discuții.

– Dacă sunt bine informată, acum a fost prima dată când și românierea fost prezentă.

– Da, așa este. Deși această întâlnire a elevilor a fost organizată în această primăvară pentru a cincea oară, până acum tineretul românesc din liceul nostru nu a mai luat parte la asemenea dezbateri. E bine că în acest an am fost și eu, dar sper că și în anul viitor voi avea ocazia să particip la consfătuire. Am învățat lucruri folositoare atât pentru elevi, cât și pentru viața tineretului din școală și cămin. Am primit informații utile, care ne vor fi de folos permanent în viața de elev, în anii de liceu.

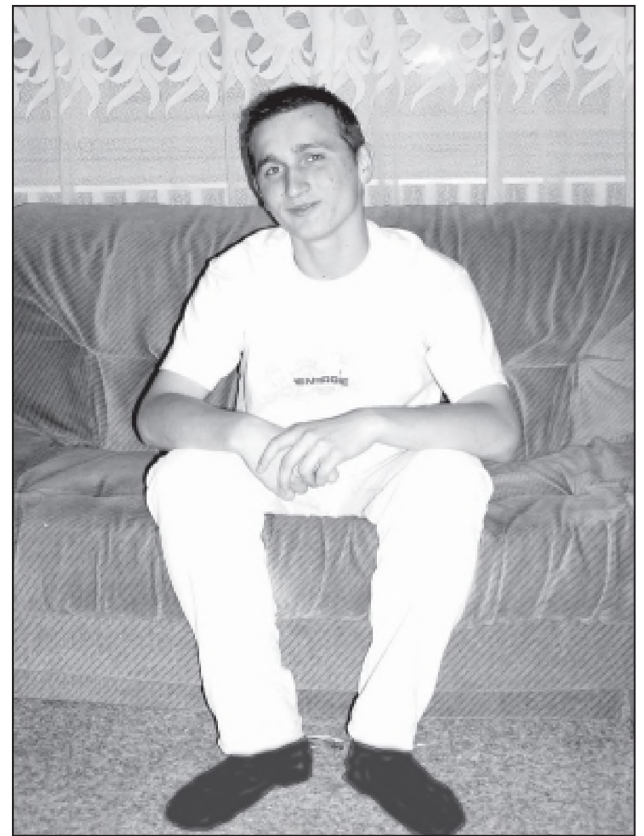
– Despre ce ați discutat, la concret?

– În primul rând a fost vorba de noul sistem de

pregătească pentru examenele de admitere la școlile superioare.

– Bănuiesc că te-ai împrietenit cu mulți dintre colegii delegați la conferință.

– M-am cunoscut cu foarte mulți elevi din dife-

bacalaureat, pe care Ministerul Învățământului vrea să-l aplice în practică chiar din anul 2005. În legătură cu acest sistem, s-a supus la vot modalitatea noului examen, iar noi liceenii am votat despre felul cum am vrea să fie. Noul sistem ar presupune două nivele de bacalaureat, unul simplu și unul la nivel ridicat, care ar fi totodată și examenul de admitere în învățământul superior. Cei mai mulți dintre noi am votat pentru amânarea introducerii noului sistem, mai ales că majoritatea delegaților, reprezentanți ai diferitelor școli medii au declarat că încă nici profesorii, nici elevii nu sunt pregătiți pentru această reformă. Sperăm ca acest mod de examen va fi amânat încă puțin.

– Anul viitor vei sta și tu în fața bacului. Tu ce examen de bacalaureat ți-ai dori?

– Aș vrea să rămână așa cum a fost și până acum. Deci, toți să dăm examenele în același fel, iar după aceea fiecare absolvent să se

ritele regiuni ale țării cu care vom ține legătura și în viitor și cu care, sper, în anul viitor din nou mă voi întâlni. Am avut multe teme comune despre care am discutat ore întregi schimbându-ne părerile. În aceste trei zile într-adevăr am putut să ne informăm despre tot ce ne-a interesat. La această conferință mi-am dat seama că elevii nu cunosc multe dintre drepturile lor de care s-ar putea folosi, cu care ar putea trăi și la școală, și în cămin.

– Ce crezi, de ce nu sunt elevii bine informați? De ce nu au suficiente cunoștințe în acest sens?

– Poate mulți elevi nu știu unde să se informeze despre aceste lucruri. Poate sunt unii care cunosc anumite drepturi, dar nu se folosesc de ele. Ar fi necesar ca și în liceu să se facă astfel de întâlniri, prin care am putea să ne schimbăm părerile, să discutăm despre problemele noastre. Odată poate va veni și ocazia asta...

-Im-

Petalele florilor

Vântul a suflat în diferite direcții petalele florilor, încearcă să găsești, care petală de care floare se ține și colorează-le!

Liceul „N. Bălcescu” pe Internet

www.balcescu.sulinet.hu

Frații Manakia au immortalizat obiceiurile aromânilor

Realizarea documentarului „Frații Manakia” și editarea volumului „Frații Manakia sau Balcanii mișcători”, prezentate la Cinemateca Română la sfârșitul săptămânii trecute, pun la loc de cinste în istoria cinematografului românesc opera fotografică și cinematografică a fraților *Ienache* și *Milton Manakia*, aromâni născuți în Macedonia, care au fost printre cineaștii marcanți de la începutul erei filmului în Balcani.

Faptul că inserțiile la filmele realizate la începutul secolului XX de către cei doi frați erau în limba română, că ei au filmat în România, că au immortalizat pe peliculă obiceiurile, cununiile religioase sau portul aromânilor din Balcani, lăsând astfel o moștenire valoroasă în

Tezaurul etnografic al României, îi plasează pe frații Manakia pe locul binemeritat în cinematograful românesc. Această idee a subliniat-o la evenimentul de la Cinemateca cineaștul *Laurențiu Damian*, care a ținut să remarce că lucrarea despre viața și opera fraților Manakia, realizată de *Marian Țuțui*, redactor-șef la Arhiva Națională de Filme – Cinemateca Română, este un document științific restituit românilor după o muncă minuțioasă de peste zece ani a autorului.

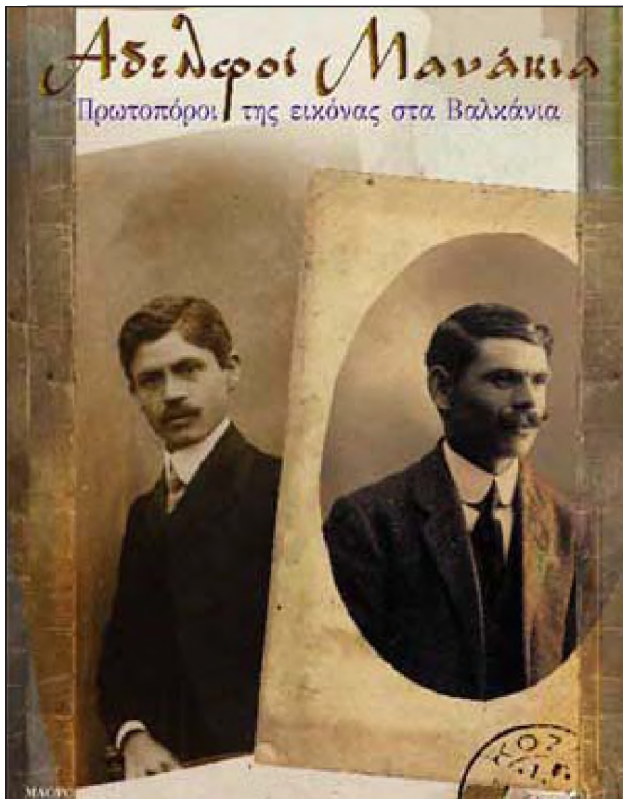
Volumul, foarte consistent în date, fapte, dar și în imagini, este bilingv: româno-englez („Frații Manakia sau Balcanii mișcători” – „Manakia Bros or the moving Balkans”), cu o prefață a directorului Cinema-

teciei Macedoniei, *Boris Nonevski*. Acesta subliniază: „Cartea reprezintă o contribuție importantă la cunoașterea în lume a fotografiilor vii ale fraților Manakia, din Balcanii în mișcare, inclusiv în urma seismelor politice, iar autorul analizează opera fotografică și cinematografică dintr-o largă perspectivă culturală și istorică”.

Filmul documentar „Frații Manakia”, în regia *Sabinei Pop*, este o coproducție între televiziunile publice din România, Republica Macedonia și Albania, având ca suport cercetările făcute de *Marian Țuțui*.

Volumul și filmul au apărut în momentul când s-au împlinit 50 de ani de la moartea lui *Ienache Manakia* și 40 de ani de la moartea lui *Milton Manakia*.

Cartea, apărută cu sprijinul Centrului Național al Cinematografiei, nu se comercializează, însă există interesul din partea unor edituri românești de a o reedita pentru a fi prezentată pe piață. ROMPRES

Ziua Eroilor români în Ungaria

Ziua dedicată memoriei eroilor neamului român a fost marcată pe 20 mai și la Budapesta. Amintirea actelor de vitejie ale militarilor români căzuți, mai ales în cel de-al doilea război mondial, pe teritoriul Ungariei este immortalizată prin monumente, obeliscuri, cruci de eroi și cimitire, care împânzesc jumătatea de răsărit a Ungariei, de la frontiera țării cu România, Ucraina, Slovacia și până la linia capitalei ungare.

Despre marcarea acestui eveniment, locotenent-colonelul *Alexandru Sabău*, atașat al apărării României acreditat la Budapesta, a declarat în exclusivitate postulului Radio România Actualități: „Consider că marcarea Zilei Eroilor în străinătate capătă valențe noi. Mă simt onorat ca în noua funcție de atașat al apărării să pot participa și contribui la sărbătorirea Zilei Eroilor. Doresc ca în anii următori acest eveniment să capete amploarea cuvenită. Consider că prin adoptarea Legii 379 din 2003 privind regimul mormintelor și al monumentelor comemorative, precum și prin înființarea Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, manifestările comemorative, în special în străinătate, vor capăta noi valențe. Noul statut al României, de țară membră a NATO, cred că va da, de asemenea, un nou impuls discuțiilor la nivel de experți pentru definitivarea textului acordului interguvernamental privind regimul mormintelor de război. După cum am precizat la început, doresc să închei prin faptul că în anii următori, prin marcarea Zilei Eroilor, doresc să implic atât reprezentanții Ministerului Apărării Patriei, ai autorităților

locale, precum și mass-media din Budapesta și cred că voi avea acordul și contribuția acestora în marcarea acestei zile foarte importante pentru noi și pentru poporul român.”

Declarațiile atașatului apărării României sunt bine venite și dăătoare de speranță, mai ales după invocarea măsurilor României care vizează acordarea unei atenții sporite îngrijirii semnelor specifice care păstrează memoria bravilor militari români care au căzut vitejește pe câmpurile de luptă, inclusiv pe teritoriul țărilor vecine. Speranța este legată de un aspect concret la Budapesta, care poate să atragă atenția autorităților competente nu atât pentru căutarea vinovaților, cât pentru repararea unei greșeli care lezează memoria eroilor români căzuți în al doilea război mondial pentru eliberarea Ungariei, cât și realitatea istorică, fapt consemnat pe monumentul consacrat acestora și ridicat în Cimitirul Eroilor din suburbia capitalei ungare, Rákoskeresztúr, care după o jumătate de secol a fost schimbat în mod inexplicabil. Pe monumentul inițial figura următorul text: „*Glorie eroilor români care și-au jertfit viața în luptele împotriva fascismului pentru eliberarea poporului frate ungar*”; din acest text, după mutarea, cu un an în urmă, a cimitirului în alt loc (Köztemető, parcela 144), s-a eliminat ultima parte concretă, respectiv „*pentru eliberarea poporului frate ungar*”. A rămas restul textului, cu caracter general universal valabil pentru toți eroii neamului care au căzut oriunde în luptele purtate împotriva fascismului.

(Rador)

Ziua Internațională a Aromânilor

La sfârșitul săptămânii trecute, la Kumanovo, aromânii din Macedonia și-au serbat ziua internațională. Ansambluri artistice, oficialități, presă, mâncăruri tradiționale, discursuri și toate însoțite de voie bună. Cam aceasta a fost atmosfera care a însoțit în cursul zilei de duminică sute de aromâni veniți din Albania, Grecia și Bulgaria la Kumanovo, în Macedonia, pentru a participa la cea mai

importantă sărbătoare a românilor balcanici.

Adoptată la 23 mai 1992 ca Ziua Internațională a Aromânilor în cadrul unui congres ce a avut loc la Bitula, data comemorează semnarea de către sultanul Abdul Hamid a unui document numit „Iradeaua”, prin care românii balcanici erau recunoscuți ca națiune și care mai apoi, ajutați de România, le-a permis deschiderea a peste 150 de școli

cu predare în limba română literară și în dialect, și a numeroase biserici în care se slujea în dialect, transmite agenția RGN Press. Din păcate, după 1945, guvernul comunist de la București a renunțat la ajutorul acordat aromânilor. Guvernele de după 1990, la rândul lor, nu au întreprins decât acțiuni timide de ajutorare a românilor balcanici, o strategie coerentă în acest sens nefiind încă aplicată.

La Rusalii vom sărbători patruzeci de ani de căsnicie

Soții Vasile și Maria Poiendan trăiesc în Micherechi. Stând cu ei de vorbă, mi-au povestit despre viața lor și despre anii trăiți împreună. Bace Lică și nană Măriuță s-au cununat cu 40 de ani în urmă, la sfârșitul lunii mai. În acest an tocmai de Rusalii vor sărbători aniversarea căsătoriei.

– Când am fost de 20 de ani, m-au înrolat în armată, unde am cătănit 27 de luni, a început să povestească bace Lică. – După ce m-or lăsat la vatră păstă on jumătate de an m-am cunoscut cu nană-ta Măriuță, și în 1964 ne-am cununat. Ne-am căsătorit tocmai la Rusalii.

Până nu am devenit zidar, și eu am umblat la fel ca ceilalți tineri micherecheni la „găzdașaguri”, aproape 2 ani. În acești doi ani mi-am dat seama că totuși ar fi bine să învăț ceva meserie.

– *Dumnetale, nană Măriuță, ești croitoreasă. Dă când cosești?*

– Din 1963. Dar la în-

modă. În așa fel mi-am dezvoltat meșteșugul, iar cu timpul am avut și fete de inăș lângă mine pe care le-am învățat să cosască. Am avut cinci inăș, dintre care una o fost Ileana Ciulului, alta deja-i la Giula, Kōra Mari, celelalte nu s-au mai ocupă de meseria asta. Dar astea pe care le-am amintit, și astăzi cosăsc.

– *Sunteți o familie mare, aveți deja și nepoți...*

– Da, avem trei feciori. Cum am amintit, Laci e primul născut, după aceea s-o născut Gyuszi în 1971, iar Ovidiu cu un an mai târziu, în 1972. Toți trei au bacalaureatul, iar Laci a făcut doi ani la facultate, unde a terminat ca inginer electric. Din păcate, cu această meserie în sat nu și-o aflat loc de muncă. E adevărat că o lucrat la Bichișciaba, dar o fost foarte obositor ca în fiecare zi să faci naveta disde-dimineață și se întorcea seara târziu. La urmă, tot în sat s-o stabilit. Prima dată o lucrat la bace Sanyi, la prăvălie. Amu, iară ai aici, la magazinul lui Zoli. Pe toți trei i-am ajutat și îi ajutam și acum cu ce îi putem. Avem doi nepoți: o fetiță și un băiat, pe care îi iubim foarte mult. Amândoi umblă la grădiniță și sunt tare drăguți.

– *Micherechenii sunt cunoscuți că sunt oameni foarte harnici. Vă ocupați și dvs. de cultivarea legumelor?*

– Sincer să fiu, până am lucrat amândoi în meseria noastră, nu ne-am gândit la folii. Din anul 1975 ne ocupăm de folii, zicând să facem și noi ce fac vecinii. Și pe vremurile acelea erau consăteni care aveau multe folii, dar noi nu ni le-am sporit. Nu avem numai aci în ograda noastră, la fel ca copiii noștri. Și ei au câte trei folii, dar numai acasă, în ograda lor. Nu au mai multe, pentru că toți au loc de muncă. Ovidiu lucrează la vamă, iar Gyuszi la grăniceri.

– *Cum vă petreceți zilele de pensionari?*

– Acuma, fiind amândoi pensionari, nu prea lucrăm în meseria noastră. Știi, fata mea, zice nană

Cei trei fii: Ovidiu, Gheorghe și Vasile

Măriuță, la noi în sat s-a poartă tare mult negru, că și amu atâta negru am pe care dă amu înainte l-oi cosi. Dar când vin și cosăsc materialul negru mai aduc și dă altu fel. Din această cauză mi-a slăbit mult vederea și mai îmbătrânim și noi. Ne mai dor spatele,

șelele. Acuma nu prea mai cosăsc, numai pentru familie, pentru neamurile mai de aproape. Apu dacă nu văd așa bine, mai pun lampa deasupra materialului, ca nu cumva să greșesc când îl croiesc. Dar și acum îmi place să mai cos...

Laura Martin

Soții Vasile și Maria Poiendan

– *Unde ați stat după căsătorie?*

– Un an de zile am trăit la părinții mei, aflu tot de la gazda casei. Dar în același an ne-am început de construirea casei noastre, în care stăm și acuma. La un an după cununie s-a născut primul nostru băiat, Laci.

– *Cu ce v-ați ocupat în cursul vieții?*

– Eu am lucrat 35 de ani în meseria mea, adică am fost zidar, iar nevasta mea a fost croitoreasă.

ceput am cusut numai pentru familie. Io am învățat croitoria de la nană Floare a lui Ceaveu. Ea încă și astăzi cosește, bătară-i păstă 80 de ani. Nană Floare m-o învățat lucruri mai importante, că io nu am învățat această meserie la școală. Mi-o arătat cum și curuiesc, cum și cosăsc. Pe acile vremuri nu cosem numa haine de port de tătă ză: chimeși de bărbați, zădii. După aceea, din sârghința mea, am început să cos din reviste de

Vasile Alecsandri

Este bine, nu e bine? (fragment)

Să iubești de lângă tine,
Că vrun necaz când îți vine
Mergi la ea să ți-l aline,
Îți zice cu drag pe nume,
Îți spune două, trei glume
Și nu te lasă în lume
Necazul să te sugrume.
Iar mai mult când te iubește,
Să prefacă că bolește,
Zace, geme, să bocește
Și bărbatu-și amăgește.
El alătura te-ntreabă:
Nu știi frate de vreo babă,
Să merg să-mi dea vreo iarbă
Să dau nevastii să fiarbă?
Că nu știu de ce bolește,
Inima ce-i chinuiește,
Că cât merge tot slăbește
Fața i să veștejește.

Gavril Muzicescu, Novleanu și un al treilea (umbră) jucau preferans în salon. Se vede că înflorise liliacul în dulce Târgul leșului. Sclipeau stelele cu bucurie, cum știu ele, când aduc veste c-a început acel parfum drag primăverii.

Tineretea fetelor Muzicescu stă la fereastră, obraz în obraz cu noaptea liliacului. În valea lunii pline e numai floarea, aripa, versul și umbra omului tânăr. Nu s-aude nimic în adâncul tăcerii: numai inima, valul mării ei.

Dar iată că răsună pas și crește umbră pe sub stele. Nu-i nici preot, nici călugăr. Vine spre casa Muzicescu. Cine să fie acel străin la ceas târziu de noapte? Un pas bate toacă ostenită pe scara de lemn. Răsare un obraz în lumina cerdacului.

E Eminescu!

Intră în salon și lumina lui de lună se așează pe un scaun, privind în gol. Ceilalți îl știu și îl lasă, fără să-l cerceteze.

Dar în odaia de alături, surorile Muzicescu deschid pianul și (deși părinții le cred în somnul școlarilor) încep la patru mâni valsul Dunării Albastre.

Chemat astfel, Eminescu se ridică de pe scaun și

Ionel Teodoreanu

Într-o noapte de primăvară

intră în odaia valsului: în vârful picioarelor. O vreme ascultă (între pian și lumina lunii) stând în picioare, fără să răsuflă, cu buzele întredeschise. Apoi se lungește pe o canapea, cu fața în sus și mâinile sub cap, acoperit de valul ritmic al valsului și de parfumul liliacului.

„Cu fața spre părete,
mă lasă prin străini,
Să-nghete sub pleoape a
ochilor lumini.
Și când se va întoarce
pământul în pământ,
Au cine o să știe de
unde-s, cine sunt?”

Surorile Muzicescu au cântat tot ce-au știut, cu mâna vitează, până foarte târziu, fără ca nimeni să cuteze să le oprească.

Apoi pianul acelei nopți de primăvară s-a închis. Inimoasele pianiste au privit de la fereastra tinereții lor pe omul care pleca, luându-și umbra.

Totul era al lui Eminescu: luna, steaua, cerul, noaptea și pământul florilor de primăvară.

Și nimic nu era al lui Eminescu.

Astfel, într-un an al

timpului mort, mama și cu sora ei au privit umbra singurătății lui Eminescu pe luminatul pământ al liliacilor înfloriți pentru alții.

Și asta s-a întâmplat tot în dulce Târgul leșului, dar ani și ani după moartea lui Eminescu, în ultima casă a profesorului Ibrăileanu, cea din strada Buzdugan.

Vizita (sau mai exact vechea) începuse pe la ora două: noaptea. Fumasem ceasuri de-a rândul, discutând cu lucidul și necruțătorul critic manuscrisul unui roman de-al meu.

Mă acuza: pasionat.

Mă apăram: îndârjit.

Dezbaterile unei curți cu juri se condensau în dialogul nostru.

Eram în ceață ca două corăbii fantomă, spectrali, istoviți – și totuși ireductibili. Cuprinși de nervozitatea nopților albe (cu cafea și tutun), când somnul înșelat se răzbună, gesticulăm descumpăniți, vorbind prea tare (vociferând) și schime, cu bătaie de pumn în masă, cu exclamații involuntar bufone:

– Domnule Ionel Teodoreanu, să-l deschidem pe Tolstoi.

– Domnule Ibrăileanu, pentru Dumnezeu, lasă-mă cu Tolstoi. Ajunge cu acest domn!

Un străin ar fi crezut că ne certăm, gata de și mai mult.

Uitasem că afară e noapte de vară. Am aflat deodată, când profesorul a deschis inexplicabil (că doar era înfierbântat și se temea de răcoare și curente) fereastra cu o mișcare violentă, aproape explozivă ca și cum ar fi deschis, gata să mă înfunde, o carte de-a domnului Tolstoi: supremul argument.

Geamurile acestui neașteptat argument au zăngănit. Și deodată stelele și teii au roit în geam, viscolindu-ne cu noaptea lor de vară.

Câtăva vreme profesorul Ibrăileanu, cu pelerina pe umeri, zburlit, a stat cu fața spre noapte. Apoi s-a întors către mine, cu

șovăire și cumpănă, părând că vrea să-mi incredințeze o taină, dar că nu cutează.

Ochii mei stăruitori l-au îndemnat.

– Domnule Teodoreanu, ascultă:

„Să treacă lin prin vânt
Atotștiutoarea,

Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture floarea”.

Auzi, domnule Teodoreanu: teiul sfânt.

Abia putuse articula ultimele vorbe, înecat, sugrumat. S-a întors din nou cu fața spre fereastră. Plângea.

***

Auziți, voi toți de față și viitori: teiul sfânt.

Nu e oare Eminescu acesta, până-n vecia stelelor, deasupra întregului neam românesc?

(Din „Masa umbrelor”)

Dorința

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și în brațele-mi întinse
Să alerg, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci...

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Teiul lui Eminescu în Parcul Copou din Iași

Vreți contacte cu românii din Ungaria?

10.

Stimați cititori, redacția noastră este solicitată în nenumărate rânduri atât de organizații din țară, cât și din România, să intermedieze pentru a lua legătura cu comunitatea românească din această țară. În următoarele numere ale Foii, în acest colț de pagină, vom publica adresele organizațiilor, asociațiilor, instituțiilor noastre românești cu scopul de a vă completa baza de date despre românii din Ungaria.

Redacții de presă

Redacția „Foaia românească”,

Editura de presă și cărți „NOI”
5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel., fax: (+36-66) 463-152, (+36-66) 361-789,
(+36-66) 463-035
Director, redactor-șef: Eva Iova
E-mail: foaia@axelero.hu
Internet: www.foaia.hu

Radiodifuziunea Maghiară, Redacția Românească

6720 Seghedin, str. Stefánia nr. 7
Tel.: (+36-62) 554-832, (+36-62) 554-833, fax: (+36-62) 554-803
Șef de redacție: Petru Cimpian
E-mail: mrszeged@matavnet.hu,
petrucimpian@freemail.hu

Televiziunea Maghiară, Redacția Românească

6725 Seghedin, Piața Kálvária nr. 22
Tel.: (+36-62) 480-280, fax: (+36-62) 424-346
Șef de redacție: Tiberiu Boca
E-mail: tiberiu.boca@mtv.hu, stefan.crasta@mtv.hu
Internet: www.mtv.hu/szeged

Redacția „Conviețuirea”

6725 Seghedin, str. Hattyas nr. 10
Tel., fax: (+36-62) 456-093
Redactor: dr. Gheorghe Petrușan
E-mail: petrusan@igytf.u-szeged.hu
Internet: www.igytf.u-szeged.hu

Redacția „Jurnalul”

5726 Micherechi, str. Kossuth nr. 5.
Tel: (+36-66) 277-404
Redactor: Tiberiu Netea

Radiodifuziunea Română

1066 Budapesta, Teréz krt. nr. 4
Tel.: fax: (+36-1) 341-08-64, (+36-20) 201-7567
Correspondent de Budapesta: Ion Dumitraș
E-mail: radioromania@netquick.hu

UE nu este un vis pentru România

Probabila aderare în 2007 la UE a înviorat România – scrie ziarul francez Le Monde. Extinderea UE de la 1 mai își face simțite efectele: s-a dublat prețul imobilelor, iar vânzarea de autoturisme a bătut recordul. Pentru România, Uniunea Europeană nu mai este un vis. După 1 ianuarie 2002, de când cetățenii români pot călători fără viză în spațiul Schengen, conform sta-

tisticilor oficiale, două milioane de români muncesc în statele membre ale UE. Alain Kremer, fostul președinte al camerei de comerț și industrie româno-franceză a declarat că „această țară este Spania și Portugalia de mâine. În ciuda greutăților, firmele franceze care activează în România nu și-au regretat decizia” – citează Le Monde.

(TriplexNews)

REZONANȚE

Campanii și contra campanii

Presa, știm bine, este azi o mare putere, care influențează nu numai viața zilnică a omului, ci, implicit, viața socială, politică, culturală și spirituală. Și deși lumea se ofensează și critică presa de bulevard – o citește. O citește cu însetare, sistematic, permanent. Ca atare, omul de rând e la curent cu tot ce se întâmplă în vilele-container ale emisiunilor big brother, cine primește trandafirul unui bachelor, cine pe cine a calomniat s-au chiar ocărât în timpul excursiei dintr-un arhipelag exotic și îndepărtat. Dar mai aflăm din lumea mondenă cine de cine s-a despărțit și cu cine s-a liat, cu cine s-a măritat s-au însurat pentru a nu știu câta oară. Și toate aceste episoade de viață care, în mod normal, țin de un cerc restrâns, să nu zicem chiar intim, azi sunt afișate în văzul lumii, și nu scapă nici de „gura lumii”.

Tendința cu care ne-am obișnuit în ultimii ani provine, firește, din Occident, unde emisiunile de genul verity-show se cunosc și se urmăresc de peste un deceniu, la fel ca presa de scandal, pentru care nu mai există tabu-uri. La rândul lor, producătorii acestor emisiuni știu care este cota de telespectatori și știu ce profituri se pot scoate din reclamele din timpul acestor programe. Deci, își bat capul pentru a realiza noi și noi emisiuni, pentru a scorni noi și noi situații penibile, periculoase, indiscrete, dezgustătoare. Căci, ei o știu prea bine – asta aduce profit sigur.

Pe de altă parte, vin sociologii care spun cum că e imorală această atitudine, e inadmisibil ca micile ecrane sau presa scrisă să „consume” atâtea ore (sau pagini) pentru aceste producții ieftine, nepretențioase și foarte dăunătoare pentru viața spirituală a telespectatorilor, mai cu seamă pentru sufletul fragil al telespectatorilor tineri. Apoi vine replica sim-

plă dar logică: cine nu vrea, nu trebuie să urmărească aceste emisiuni, cui nu-i place, are toată libertatea să-și aleagă un alt canal.

Toate aceste fenomene le-am putut urmări și în lunile petrecute în Germania. În schimb, am observat acolo și fenomenul contrar, e drept, mai discret, mai puțin zgomotos și spectaculos. Despre ce e vorba: în marile ziare, în emisiuni ale televiziunii centrale au apărut și apar „contraatacuri” menite să trezească oamenii la realitate, să le arate că se poate trăi bine și armonios și fără bârfele din lumea strălucitoare a vedetelor, fără intimitățile unor oameni cărora le place să se afișeze. Tot mai multe articole de fond, scrieri publicistice, comentarii fac referință la alte valori veritabile, de care lumea noastră de azi este tot mai săracă. Se scrie și se vorbește tot mai mult despre valorile statornice. Într-o campanie finanțată de Deutsche Telekom, de pildă, pare chiar paradoxal, aceasta apelând la liniște. Anume, se face campanie pentru telefonul cu fir în detrimentul telefonului celular, care sună oriunde, la orice oră din zi și din noapte. Campania accentuează că nu e nevoie ca omul să fie în permanență „în linie”, căci, oricât ar fi cineva de VIP, mai trebuie să-și tragă suflul stând liniștit, lucrând netulburat, fără să fie într-una contactat. Mai mult chiar, omul are nevoie de ore de răgaz, de reculegere, de liniște. O altă campanie, finanțată de o societate de binefacere apelează la luciditate: societate de consum nu înseamnă că cumpărăm, să tot cumpărăm, de e necesar sau nu. Iar în această manie trebuie să ne mai oprim și să medităm, dacă avem nevoie de atâtea bunuri, de toate mărfurile care azi pot fi cumpărate din magazine...

Într-un cotidian de mare tiraj, un sociolog a

lansat o campanie sub lozincă „să salvăm frumusețile noastre spirituale”, în care atrage atenția asupra laturii estetice a culturii europene. Nu ar fi permis să abandonăm cu ușurință, fără muștrări de conștiință toate valorile pe care cultura europeană le-a produs în decursul milenilor. Azi tendințele de modă se schimbă într-un ritm atât de accelerat, încât nici nu devine evident dacă e vorba despre valori autentice sau false. Prin urmare, ar trebui să ne întoarcem la toate creațiile artistice, redescoperind cele realizate până acum de spiritele geniale ale omenirii.

O altă tendință care se face auzit, mai ales în cercuri clericale, dar nu numai, este revigorarea morală și refacerea integrității familiei. Tot mai multe familii destrămate, tot mai mulți copii care cresc fie numai cu o mamă, fie numai cu un tată – sau chiar cu doi părinți de același sex... Aceste aberații pot determina chiar viitorul omenirii. În consecință, e cazul și timpul să se revină la modelul familiei creștine, la familia tradițională care este și azi – indiferent de ideologie – celula de bază a societății.

Tot tendințe pozitive reprezintă, de fapt, târgurile de carte din toată lumea. Căci în cadrul acestora se atrage atenția asupra valorii pe care o are litera scrisă, cuvântul scris. Mai cu seamă că majoritatea cărților sunt scrise nu numai de marii oameni de literă, ci și de gânditori geniali. Scrisul lor are o justificare perenă, o valabilitate dincolo de timp. Așadar, nu există literatură „la modă”, ci numai carte bună sau rea. Ei și, în apărarea cărții bune își ridică glasul tot mai multe personalități din lumea întreagă. Poate că ar fi cazul și timpul, ca glasurile lor să fie mai bine auzite decât cel ale vedetelor de duzină sau ale exhibiționiștilor de ultimă oră.

– ilda –

Handbal

Participări românești în finalele Cupelor Europene

Cu returnul finalelor, disputate la sfârșitul săptămânii trecute, s-au terminat și Cupele Europene de handbal feminin. Acest sezon competițional a adus succesul total al echipelor din Danemarca care au câștigat, dintre cele patru cupe puse în joc, nu mai puțin de trei.

Cea mai valoroasă competiție este negreșit Liga Campionilor, al cărei trofeu a ajuns în posesia handbalistelor de la Slagelse, o veche cunoștință și a echipelor maghiare. Elevele antrenorei Anja Anderson, în lungul lor drum spre finală, au întâlnit două formații din țara noastră. În faza meciurilor de grupă au jucat cu Ferencváros Budapesta, iar acum, nu demult, în semifinală, cu Dunaújváros. De remarcat este că pe teren propriu „cea mai bună echipă a lumii” a fost învinsă de ambele reprezentante ale Ungariei.

Finala competiției a fost o adevărată sărbătoare, la care vedetele din Danemarca au întâlnit campioana entităte, Krim Ljubljana din Slovenia. La echipa din țara vecină activează cea mai apreciată portăriță a handbalului românesc, Luminița Huțupan-Dinu. În rândurile unei formații, dublă câștigătoare a Ligii Campionilor, evoluează cu succes, portarul naționalei României. Această constatare este valabilă și în ciu-

Luminița Huțupan-Dinu

da pierderii finalei din acest an. Deși în deplasare handbalistele din Ljubljana au obținut un scor promițător, o înfrângere la limită (25-24), ele nu au reușit să câștige și pentru a treia oară acest trofeu, deoarece acasă au pierdut cu scorul final de 32-36. Pentru a ajunge într-o finală, pe lângă multă muncă trebuie și „mentalitatea de învingător”. Mentalitate învățată în Slovenia și de Luminița Huțupan-Dinu care se simte extrem de bine și care face mai multe demersuri de a se încadra cât se poate de bine. „Când am venit aici, nu știam să spun nici măcar bună ziua. La început, în primele luni, m-au ajutat fostele mele colege Gogârlă și Bobocea, care aveau deja vechime în Slovenia. Acum vorbesc destul de bine limba. Merg frecvent la cursuri de slovenă, pentru că nu este o limbă prea ușoară”, spune portărița naționalei României care a vorbit ziarului Pro Sport – făcând o paralelă cu echipa ei de club –

și despre lotul național. „În privința handbalului, Krim este o echipă care îți inoculează din start mentalitatea de învingător. De aproape 11 ani sunt campionii acestei țări. Au investit mult, iar pretențiile sunt pe măsură. (...) Nu vreau să fiu răutăcioasă, dar echipei României îi lipsește mentalitatea de învingător. În loc să fie respectate indicațiile antrenorului la antrenamente, unele fete aruncă vorbe grele, de neconceput. Eu i-am spus domnului Oțelea că, dacă are nevoie de mine, vin cu inima deschisă la echipă. Din păcate, nouă ne lipsește dorința de afirmare.”

Și în finala Cupei EHF a jucat o româncă. Ea este Carmen Nițescu, interul echipei maghiare Győr, care după egalul de pe terenul propriu (27-27) a pierdut duminică trecută clar, cu scorul final de 37-21 în fața handbalistelor de la Viborg.

Dar în finalele cupelor europene, culorile românești le-a reprezentat nu numai câte-o jucătoare, ci și o echipă din România. Universitatea Remin Deva a învins echipa germană FC Nürnberg cu 33-29, ceea ce a fost insuficient pentru a câștiga trofeul pus în joc. Fetele lui Liviu Paraschiv aveau șansa de a cuceri a doua oară Challenge Cup, competiție pe care și-au adjudecat-o în 2002. Pentru a realiza acest rezultat excelent, româncele aveau nevoie de o victorie la minimum șase goluri diferență, fără a primi mai mult de 23 de goluri, atât cât au reușit să marcheze în prima manșă, câștigată la scorul de 29-23 de nemțoaice. Visul echipei române și a suporterilor ei a început să prindă contur spre finalul partidei, în minutul 52, atunci când handbalistele din Deva au reușit să conducă pentru prima dată la șase goluri. Când toată lumea aștepta golul izbânzii, oaspetele au întors rapid scorul în favoarea lor, marcând două goluri într-un singur minut. În fine, echipa din Deva a trebuit să se mulțumească cu locul al doilea al competiției Cupei Challenge. A. Bauer

Kaiac-canoe

Aur românesc la Europene

Delegația de kaiac-canoe a României a obținut patru medalii la Campionatele Europene derulate în weekendul trecut la Poznan, Polonia, demonstrând că la apropiatele Jocuri Olimpice de la Atena va avea un cuvânt greu de spus în lupta pentru laurii olimpici. După evoluția perfectă de sâmbătă a echipajului feminin de kaiac 4, format din Florica Vulpeș, Lidia Talpa, Mariana Ciobanu și Alina Ciurescu, care a obținut aurul continental în finala desfășurată pe distanța de 1000 de metri, cu timpul de 3:23,363, duminică, le-au copiat performanța mem-

brii echipajului de canoe-4, format din Iosif Anisim, Petre Condrat, Silviu Simoncencu și Florin Popescu, care au terminat pe primul loc în proba disputată pe 500 de metri, cu timpul de 1:36,106. Celelalte medalii ale României au fost cucerite de campionii mondiali Florin Popescu și Silviu Simoncencu, bronz la canoe-2 pe distanța de 500 de metri, cu timpul de 1:44,415, și de echipajul masculin de canoe-4, format din Mitică Pricop, Andrei Cuculici, Iosif Chirilă și Petre Condrat, argint pe distanța de 1000 de metri, cu timpul de 3:20,771.

Fotbal

Franța și Brazilia au jucat pentru a celebra 100 de ani de FIFA

Reprezentativele Franței și Braziliei au încheiat la egalitate, scor 0-0, meciul amical care s-a jucat pentru celebrarea a 100 de ani de la înființarea Federației Internaționale de Fotbal, informează agenția Click News. Partida s-a disputat pe stadionul St. Denis din Paris, în fața a 80.000 de spectatori. Deși s-au întâlnit actuala campioană mondială și deținătoarea titlului european, spectaco-

lul nu a fost pe măsura așteptărilor. Cele mai mari ocazii de gol au fost ratate de Sylvian Wiltord și Thierry Henry de la francezi, respectiv de brazilienii Ronaldo, Ronaldinho și Roberto Carlos, care a trimis mingea în bara porții aparate de Gregory Coupet în minutul 66. Cele două echipe au folosit echipamente asemănătoare cu cele de acum 100 de ani.

Atletism

Supermaraton transfrontalier

Circa 500 de sportivi au pornit sâmbătă, 22 mai, în supermaratonul de două zile Bichișciaba – Arad – Bichișciaba. La cea de-a șaptea ediție a întrecerii sportive, pe lângă cei 19 concurenți individuali s-au aliniat la start 52 de echipe de câte cinci alergători, peste 30 de bicicliști și 13 roleri. La Arad, participanții au fost întâmpinați de grindină, ceea ce s-a repercutat și asupra cursei de întoarcere de duminică. Astfel, dintre concurenții individuali doar 10 s-au prezentat la start în Arad. Câștigătorul concursului,

Bogár János, l-a devansat sâmbătă cu zece minute pe ocupantul locului doi, Ion Turcu, iar a doua zi distanța dintre cei doi a ajuns la peste o oră. Duminică, Turcu a ajuns la sosire concomitent cu ocupantul locului trei, Florentin Vincentiu Dumitrescu. Cei doi alergători români au trecut linia de sosire ținându-se de mână. Pe locul al patrulea s-a situat Szarvas Mátyás. Printre sponsorii manifestării s-a găsit și Autogovernarea Românească din Bichișciaba, ne-a informat președintele Gheorghe Gros. I. K.

Următoarele meciuri

22 mai (sâmbătă)	
Bătania–Tótkomlós	17.00
Csanádapáca–Aletea	17.00
30 mai (duminică)	
Sátoraljaújhely–Giula	18.00
Micherechi–Gádoros	17.00

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionatul NB II	
Giula–Szentcs	5-1
Campionatul județean, Bichiș, div. I	
Mezőkovácsháza–Bătania	1-2
Mezőberény–Micherechi	0-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II	
Aletea–Csárdaszállás	0-0

Copiii noștri în lumea poveștilor

În organizarea Auto-governării Românești din Bichișciaba, la data de 22 mai s-a desfășurat cea de-a IX-a ediție a concursului de povestire. Aproape 60 de copii s-au adunat în curtea

asa fel, că mai întâi copiii au tras la sorț câte un număr, care a stabilit ordinea povestitorilor. Micii povestitori se ascultau unul pe altul cu mare atenție și după fiecare poveste aplaudau

„Casei de povești” unde cuvântul de deschidere festiv l-a rostit *Gheorghe Gros*, președintele autogovernării din oraș. Juriul și elevii emoționați și-au îndreptat pașii spre încăperea potrivită categoriei lor, unde a început concursul. Această zi, de fapt, nu a fost numai o zi de întrecere, ci chiar a fost și o zi de povești. Copiii au avut posibilitatea să recite și să asculte povești, basme, snoave și de a se simți în lumea poveștilor.

Concursul a decurs în două categorii: școlii cu limbă de predare română și școlii în care româna se predă ca obiect de studiu, după categorii de vârstă. Nu numai copiii, ci chiar și părinții au fost emoționați. Întrecerea s-a desfășurat în

voioși. Se poate constata că din an în an elevii sunt tot mai bine pregătiți și crește nivelul de interpretare. Cei care au fost aici pentru a treia sau a patra oară au dovedit mai multă rutină, s-au dovedit mai lejeri. Cei mai mulți participanți au sosit din școlile bilingve din clasele 1-4, categorie în care au fost 15 mici povestitori. Am auzit povestea iezilor cu lupul, povestea Cenușăresei și multe altele. După ore întregi de povești, juriul s-a retras să decidă rezultatele. Apoi din nou s-au adunat toți copiii în curte și așteptau nerăbdători. Câte unii se întrebau: Oare eu am câștigat?

Iulia Olteanu, directoarea Școlii Generale din Bătania a făcut rezumatul

concursului. Dânsa făcând parte din juriu, a apreciat că tinerii noștri au fost bine pregătiți, fapt pentru care trebuie aduse mulțumiri profesorilor și părinților. Înainte de a se înmâna premiile, *Gheorghe Marc* a anunțat că anul viitor vor încerca să organizeze competiția în așa fel ca povestitorii din clasele 1-4 să fie împărțiți în două grupe, adică clasele 1-2 și 3-4. Tot așa și la cursul superior, clasele 5-6 și 7-8. Înainte

de comunicarea rezultatelor au fost apreciate și cele mai frumoase desene, dat fiindcă alături de concursul de povești s-a inițiat și o

întrecere de ilustrații pe temele poveștilor. Fiecare elev a primit câte-o medalie, câștigătorii au primit o diplomă și cadouri. - *Iaura* -

În cele patru grupe s-au născut următoarele rezultate:

Școlile cu limbă de predare română

Clasele 1-4

Locul I: Rebeca Gherasim

Locul II: Jennifer Iuhas

Locul III: Nicoleta Țicudean și Laura Stan

Premiu special: Suzana Czeglédi și Dorotea Jurca

Clasele 5-8

Locul I: Maria Martin

Locul II: Gheorghe Martin

Locul III: Henrieta Otlăcan

Premiu special: Greta Ruja și Andrea Faur

Școlile unde se predă româna ca obiect de studiu

Clasele 1-4

Locul I: Daniel Becan

Locul II: Kinga Kürti

Locul III: Iuliana Szabó

Premiu special: Dorina Burhul

Clasele 5-8

Locul I: Mihai Vidican

Locul II: Zsigmond Takács

Locul III: Reka Karap și Zsolt Molnár

Desen

Locul I: Beata Rocska

Locul II: Dorotea Jurca

Locul III: Tünde Rozsik

Premiu special: Andreea Isai

FOAIA
românească

28 MAI 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec postal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A héttalap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.